

Vier molens houden polder droog

Duizenden molenaars gingen hem voor om onze Nederlandse polders droog te malen. Nu is hij één van de laatste vier molenaars, die met windenergie de poten van de koeien droog houden: Piet van den Bosch (64) van de bovenmolen in Aarlanderveen.

Piet van den Bosch: "Bij een stevige wind pompen wij 60.000 liter per uur uit de polder op de Oude Rijn. Alleen bij zware storm en aanhoudende regen moeten we een noodgemaal gebruiken om het overtollige water weg te pompen. Maar ik heb het niet op dat krenge. Ik draai er hoogstens honderd uur mee."

Piet van den Bosch is een telg uit een oud-molenaarsgeslacht. Sinds 1790 zitten er molenaars in zijn familie. Hij is geboren op de middenmolen van de molenviergang van Aarlanderveen. En sinds 1969 is hij beheerder van de bovenmolen, in dienst bij het Hoogheemraadschap van Rijnland.

500 hectare boerenland

De molenviergang houdt 500 hectare polderland droog dat zo'n vier tot vijf meter onder NAP ligt. Piet: "We draaien rond de 1.000 uur per jaar. De molenaar op de ondermolen controleert het peil dagelijks. Als het hoger is dan het door het waterschap vastgestelde peil, krijg ik een telefoontje van de molenaar van de ondermolen." Het kost Piet van den Bosch één tot drie kwartier voor hij draait. "Het eerste wat ik doe, is de windrichting bepalen." Hij kijkt naar het vaantje en klimt op het kruirad waarmee hij de wieken iets krimpens in de wind draait. Zoals de meeste watermolens is de molen van Piet een buitenkruier: de kap wordt vanaf de

In een serie van tien artikelen laat H₂O de komende maanden de daadwerkelijke waterbeheerders aan het woord: mensen die de gemalen laten werken, de dijken versterken, drinkwaterleidingen aanleggen, etc. Dit is de eerste aflevering.

buitenkant van de molen op de wind gezet. Met een touw trekt Piet de rem van de wieken los en zodra een wiek naar de grond wijst, zet hij de rem er weer op. Op z'n klompen klimt hij de wiek in en legt het zeil ervoor en bindt het vast. En zo doet hij dat bij de drie andere wieken. De wieken hebben een diameter van 23 meter. Als Piet de rem er af trekt, begint het scheprad met een diameter van 6,30 meter het water op te voeren. Bij een stevige wind draait de molen 100 tot 120 enden per minuut.

Wieken krimpens stellen

"Als ik eenmaal draai moet ik er bij blijven, dag en nacht. Ik bekijk het weer van uur tot uur en let op de weersveranderingen door naar de wolkenformaties te kijken. Aan weersverwachtingen heb ik niet zo veel. Als er een storm opsteekt, draai ik de molen tegen de zon uit de wind en minder

ik zeil. Je moet altijd zorgen dat de wicken iets krimpnd staan, want bij een depressie krimpt de wind altijd. Dat moet je voor zijn. Ga je ruimen dan kan het heel snel gebeuren. Bij windkracht 8 of 9 moet ik de rem er op zetten. Anders maak ik brokken.”
Piet van den Bosch kan zich geen ander leven voorstellen, al staat hij niet iedere dag op de molen. Hij heeft er een baan naast bij de gemeente.

Johannes Odé

Foto's: Johannes Odé

